

sina ili kod naših unijata. A hierarhiju za onaj prvi veli da predstavlja „unus episcopus in Hungaria“, a de facto u samoj Ugarskoj imaju dva unijatska biskupa u Eperiesu i Munkaču i u Hrvatskoj jedan. Da si je pogledao „Gerarchia Cattolica“, mogao je točnije napisati.

dr. Josip Pazman.

Gifers dr. Ernst W. M. von: Pastoralmedezin. Die Naturwissenschaft auf dem Gebiete der katholischen Moral und Pastoral. Ein Handbuch für den kath. Klerus. Dritte Auflage. Freiburg im Breisgau. 1911. Herder. 8° str. XVI. + 238. Cijena K 5'08, uvezano K 5'52. — Poznat je ovo auktor u krugu teološkom. Njegovo djelo mnogo se čita i rabi. Učeni pisac hotio je u ovom djelu primijeniti na moralku i pastoraluku zaključke prirodoslovnih nauka, kako ih danas znatnost kao dokazane priznaje. Te nauke nijesu samo medicina t. j. liječnička znanost već i fiziologija i kemija. Djelo je napisano ne za liječnike već za svećenike. Za to se ne može iz te knjige naučiti ono, što treba da liječnik znađe, već samo ono, što treba da dušobrižnik znađe, dok obavlja svoju službu u ispovjedaonici, kod bolesnikâ i na smrtnoj postelji. Koliko je bilo potrebno dodati iz anatomije i fiziologije, učinjeno je u prvom poglavlju. Često se spominju tehnički izrazi, što ih rabi medicina, zato da svećenik laglje razumije i shvati liječnika. Pisac u svom djelu prati razvoj čovjeka redom od poroda do groba. Govori o periodi, dok je čovjek još embryo i zalazi u pitanje o pometuću (abortus), krštenju djeteta u utrobi majke

svoje i slična tomu; zatim polazi dalje do dobi, dok još dijete sisa i govori o dojiljama; iza toga dolazi na red doba djetinjstva i sad se pita, da li su djeca dužna primati sv. pričest, uzdržavati se od mesa itd.; napokon eto dobe, kad čovjek dozrijeva — aetas pubertatis — i tom zgodom zalazi pisac u pitanja o ženidbi, rastavi, grijesima contra sextum, menstruaciji, postu, pokori i dr. Opširno govori pod naslovom Bolest o petoj zapovijedi Božjoj, o pijanstvu, uporabi klorofora, morfija, o hipnotizmu, spiritizmu, urocima. Zatim govori o dužnostima svećenika spram bolesnika i što se tiče ispovijedi, sv. pričesti, posljednje pomasti, eksorcizma, a s obzirom na izvanredne slučajeve duševne bolesti, hysterije, hipohondrije i dr. daje posebne upute svećeniku. Napokon eto pisca kod dobe starosti i što je neizbježno za svakoga čovjeka, kod smrti, kojom prilikom spominje prividnu smrt, spaljivanje mrtvaca i dr. U posebnom poglavlju govori i o dužnostima liječnikâ, o stališu svećeničkom, a u zadnjem poglavlju važnom za liturgiste govori o materiji sakramenata i sakramentalija. Na koncu dobro dolazi stvarno kazalo, da se laglje može čitalac u knjizi ovoj snaći.

Prvo izdanje ovoga djela ugledalo je svijetlo Božje 1881. U drugom izdanju 1893. nije bilo znatnijih promjena, a u ovom trećem 1910. opširnije govori o hypnozi, spiritizmu, o grijesima homoseksualnosti, te o epidemijским bolestima. Izvrsno ovo djelo preporučujemo.

dr. Pazman.

Dr. Konstantin Holl: Sturm und Steuer. Ein ernstes Wort über einen heikeln Punkt an die